

Notă de informare privind jurisprudența Curții nr. 173

Aprilie 2014

Oran împotriva Turciei - 28881/07 și 37920/07

Hotărârea din 15.04.2014 (Secția a II-a)

Art. 3 din Protocolul nr. 1

Libera exprimare a opiniei poporului

Dreptul de a candida la alegeri

Imposibilitatea alegătorilor nerezidenți de a vota pentru candidații independenți în secțiile de votare din birourile vamale: *neîncălcare*

Imposibilitatea unui candidat independent de a dispune, pentru propaganda sa electorală, de timp de emisie la posturile de radio și de televiziune naționale, spre deosebire de partidele politice: *neîncălcare*

Art. 14

Discriminare

Imposibilitatea alegătorilor nerezidenți de a vota pentru candidații independenți în secțiile de votare din birourile vamale: *neîncălcare*

Imposibilitatea unui candidat independent de a dispune, pentru propaganda sa electorală, de timp de emisie la posturile de radio și de televiziune naționale, spre deosebire de partidele politice: *neîncălcare*

În fapt – Reclamantul s-a prezentat fără succes în calitate de candidat independent în cadrul alegerilor legislative din 22 iulie 2007. Acesta a depus în fața Curții două cereri care au fost conexe și examinate împreună.

Prima cerere se referă la faptul că în conformitate cu legea, alegătorii pot vota în secțiile de votare din cadrul birourilor vamale pentru partidele politice, însă nu și pentru candidații independenți, printre care se regăsește și reclamantul. Printr-un decret din 27 mai 2007, Comisia Electorală Națională a precizat că cetățenii cu reședința în străinătate de mai mult timp de șase luni nu puteau vota în aceste secții de votare decât pentru partidele politice. La 3 iulie 2007, reclamantul a sesizat Comisia Electorală Națională pentru a solicita anularea decretului respectiv. La 4 iulie 2007, Comisia Electorală Națională a respins cererea reclamantului.

Cea de-a doua cerere se referă la faptul că în conformitate cu legea electorală, partidele politice participă la alegeri având posibilitatea de a-și face propagandă electorală la posturile de radio și de televiziune naționale în timp ce, potrivit reclamantului, legea nu permite acest lucru candidaților independenți care, precum reclamantul, nu aderă din principiu la un partid politic.

În drept – Art. 3 din Protocolul nr. 1

a) *În ceea ce privește imposibilitatea alegătorilor nerezidenți de a vota pentru candidații independenți în secțiile de votare din birourile vamale* – Practicile naționale privind dreptul de vot al resortisanților expatriați și exercitarea acestui drept nu sunt deloc uniforme în statele părți. În mod general, art. 3 din

Protocolul nr. 1 nu impune statelor părți o obligație de a face posibilă exercitarea dreptului de vot de către cetățenii cu reședința în străinătate*. În plus, lucrările Comisiei de la Veneția au demonstrat că refuzul de a acorda dreptul de vot expatriaților sau limitările impuse acestui drept nu constituie o restricție adusă principiului sufragiului universal. În fapt, este necesar să fie puse în balanță diferitele interese aflate în joc, precum alegerea făcută de un stat de a permite cetățenilor expatriați să își exercite dreptul de vot, considerațiile de ordin practic și de securitate în privința exercitării acestui drept, precum și modalitățile tehnice de realizare a acestuia.

Limitarea adusă de legiuitorul național dreptului de vot al alegătorilor expatriați era justificată prin aceea că nu era posibil să fie constituită o circumscripție electorală exclusiv pentru acești alegători expatriați, nici să fie arondați uneia dintre circumscripțiile electorale existente, în timp ce alegătorii cu reședința pe teritoriul național votau într-o circumscripție electorală determinată, respectiv aceea în a cărei rază teritorială aveau reședința. Legiuitorul a apreciat a fi legitim să calculeze voturile exprimate de alegătorii expatriați ca parte din totalul voturilor exprimate pentru partidele politice pe teritoriul național.

Prin hotărârea sa din 22 mai 1987, Curtea Constituțională a considerat aceste temeuri a fi conforme Constituției, apreciind că, față de dificultatea de a institui dreptul de vot pentru resortisanții expatriați de mai mult de șase luni într-o circumscripție determinată în raport cu resortisanții care trăiau pe teritoriul național, opțiunea legiuitorului constând în aceea că alegătorii respectivi puteau vota numai pentru partidele politice, iar nu pentru candidații independenți, asigura un just echilibru între alegătorii expatriați și cei care trăiau pe teritoriul național.

Limitarea trebuie înțeleasă în lumina criteriului reședinței pentru alegătorii care trăiau în străinătate și a motivării avansate de Curtea Constituțională. Aceasta trebuie de asemenea să fie evaluată ținându-se cont de restricțiile generale admise în cazul exercitării dreptului de vot pentru expatriați și, în special, de scopul legitim pe care îl poate avea legiuitorul de a limita influența cetățenilor cu reședința în străinătate asupra alegerilor care privesc chestiuni care, deși de necontestat fundamentale, afectează în primul rând persoanele care au reședința în țară. În acest scop, este necesar să se adauge rolul jucat de partidele politice, singurele formațiuni care puteau accede la putere, care au posibilitatea de a exercita o influență asupra întregului sistem din țările lor. Mai mult, limitarea urmărea două alte scopuri legitime: consolidarea pluralismului democratic evitând totodată o fragmentare excesivă a scrutinului și întărirea exprimării opiniei poporului în privința alegerii corpului legislativ.

Având în vedere considerațiile precedente, limitarea răspunde scopului legitim al legiuitorului de a asigura stabilitatea politică a țării și al executivului responsabil să o guverneze ulterior alegerilor respective. În consecință, luând în considerare marja amplă de apreciere în materie de care dispune statul pârât, tratamentul denunțat de reclamant în calitatea sa de candidat independent se justifică în mod obiectiv și rezonabil.

Prin urmare, în speță nu a fost adusă atingere nici substanței dreptului la liberă exprimare a poporului, nici dreptului reclamantului de a candida în cadrul alegerilor în sensul art. 3 din Protocolul nr. 1 analizat individual sau coroborat cu art. 14 din Convenție.

Concluzie: neîncălcare (patru voturi la trei).

b) *În ceea ce privește imposibilitatea unui candidat independent de a dispune,*

pentru propaganda sa electorală, de timp de emisie la posturile de radio și de televiziune naționale (TRT), spre deosebire de partidele politice – Prin decizia sa din 4 mai 2007, Comisia Electorală Națională a decis că partidele politice puteau face propagandă electorală în vederea alegerilor legislative din 22 iulie 2007 la TRT, însă nu și candidații independenți, precum reclamantul.

Prin prisma rolului lor, partidele politice, singurele formațiuni care puteau accede la putere, au posibilitatea de a exercita o influență aspră întregului sistem din țara lor. Din această cauză, nu își limitează propaganda electorală numai la circumscripția în care propun un candidat, ci o extind la toate circumscripțiile considerate ca un întreg. Spre deosebire de acestea, un candidat independent, precum reclamantul, are posibilitatea să se adreseze numai circumscripției în cadrul căreia candidează.

Reclamantul nu era membru al unei formațiuni politice și nu se prezentase în cadrul alegerilor drept candidat independent pe lista unui partid politic pentru a ocoli pragul electoral național de 10 %** și de a asigura formațiunii sale, în mod indirect, alegerea în cadrul Parlamentului. În consecință, Curtea nu este convinsă că reclamantul, în calitatea sa de candidat independent, pe de o parte, și partidele politice, pe de altă parte, pot fi considerate ca fiind „plasate într-o situație comparabilă” în sensul art. 14 din Convenție.

Cu ocazia alegerilor legislative din 22 iulie 2007, câteva sute de candidați independenți și-au depus candidaturile în diferite circumscripții electorale de pe întreg teritoriul național. Punând în balanță, pe de o parte, procesul electoral ca o componentă a sistemului democratic și, pe de altă parte, reglementarea resurselor publice raportate la perioada electorală, Curtea a concluzionat că reclamantul nu a fost împiedicat să își realizeze campania în circumscripția în care candida în calitate de candidat independent. Chiar dacă nu a putut să își realizeze campania electorală la TRT, care emitea pe întreg teritoriul național, acesta nu a fost împiedicat să utilizeze toate celelalte mijloace de realizare a campaniei electorale propagandă de care beneficiau toți ceilalți candidați independenți la momentul faptelor. În consecință, măsura denunțată avea o justificare obiectivă și rezonabilă.

În consecință, după ce diferitele interese aflate în joc au fost puse în balanță, faptul că o dată cu ocazia alegerilor legislative din 2007, reclamantul, în calitatea sa de candidat independent, nu a putut beneficia pentru campania sa electorală de timp de emisie la TRT, spre deosebire de partidele politice, reprezenta o măsură conformă cerințelor art. 3 din Protocolul nr. 1. Măsura în litigiu, astfel cum a fost aplicată în cazul reclamantului, nu constituie o atingere disproporționată a substanței dreptului la liberă exprimare a poporului, nici a dreptului reclamantului de a candida în cadrul alegerilor în sensul art. 3 din Protocolul nr. 1 analizat individual sau coroborat cu art. 14 din Convenție.

Concluzie: neîncălcare (patru voturi la trei).

În unanimitate, Curtea concluzionează de asemenea că nu a fost încălcat art. 13, întrucât dispoziția respectivă se mărginește să garanteze un recurs care dă dreptul ca legile unui stat parte să poată fi supuse examinării unei autorități naționale pe motiv că sunt contrare Convenției.

* *Sitaropoulos și Giakoumopoulos împotriva Greciei* (MC), 42202/07, 15 martie 2012, Nota de informare nr. 150.

**În ceea ce privește obligația partidelor politice de a atinge un prag de 10 % în cadrul voturilor exprimate la nivel național pentru a putea fi reprezentate în

parlament, a se vedea *Yumak și Sadak împotriva Turciei* (MC), 8 iulie 2008, Nota de informare nr. 110.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Redactat de grefă, prezentul rezumat nu obligă Curtea.